

Handläggare
Moa Edin
Telefon: 08-50803305

Till
Järva stadsdelsnämnd

Remiss av Naturvårdsverket hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter och förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2023/844

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen

Sammanfattning

Naturvårdsverket hemställer om att 12 § förordningen (2021:996) om engångsprodukter ska ändras så att orden ”expanderad polystyren” byts ut till ”polystyren som har expanderats. Polystyren som har expanderats, oavsett tillverkningsmetod, ger upphov till miljöproblem, särskilt i den marina miljön när produkten blir nedskräpning. Syftet med ändringen är att skapa ökad tydlighet i förordningen så att det framgår att all polystyren som har expanderats omfattas av förbudet i förordningen. Den ökade tydlighet som ändringen medför ger även Naturvårdsverket större möjligheter att ta ut miljöstraffavgifter av den som släpper ut en engångsplastprodukt som är utpekad i 12 §.

Naturvårdsverket hemställer även om ändringar i 10, 13 och 28 §§ i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter. Ändringarna i 28 § och 10 § syftar till att ge ökad klarhet avseende kommunernas rapporteringsansvar. Ändringarna i 13 § innebär en ändring i Naturvårdsverkets tillvägagångssätt för att fastställa kommuners kostnader för nedskräpning.

Avdelningen för administration

Förvaltningen ställer sig positiv till Naturvårdsverkets hemställningar.

Växel
Fax

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss av Naturvårdsverkets hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter och förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter för besvarande. Övriga remissinsatser är stadsledningskontoret, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Servicenämnden, Stockholms Stadshus AB, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Norra innerstadens stadsdelsnämnd.

Remissen bifogas ärendet.

Ärendet

Naturvårdsverket hemställer om att 12 § förordningen (2021:996) om engångsprodukter ska ändras på så sätt att orden ”expanderad polystyren” byts ut till ”polystyren som har expanderats”.

Naturvårdsverket hemställer också om ändringar i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter.

Ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön anges i artikel 5 att medlemsstaterna ska förbjuda utsläppande på marknaden av vissa plastprodukter för engångsbruk. Förbudet har genomförts i den svenska regleringen i förordningen (2021:996) om engångsprodukter (fortsättningsvis engångsproduktsförordningen).

I 12 § engångsproduktsförordningen framgår det att det är förbjudet att släppa ut ett antal olika engångsplastprodukter på den svenska marknaden som innehåller expanderad polystyren. Den som överträder förbudet ska betala en miljöstraffavgift enligt 11 kap. 22 § förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter.

Syftet med Naturvårdsverkets hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter är att tydliggöra att bestämmelsen omfattar engångsplastprodukter som innehåller polystyren som har expanderats med olika tillverkningsmetoder och inte enbart med den tillverkningsmetod som är förknippad med begreppet ”expanderad polystyren”. Ett exempel på en engångsprodukt som är tillverkad av expanderad polystyren är frigolet. Polystyren som har expanderats, oavsett tillverkningsmetod, ger upphov till miljöproblem, särskilt i den marina miljön när produkten blir nedskräpning. Det är ett poröst material som lätt bryts sönder och det ger på så sätt upphov till mikroplaster.

Naturvårdsverket har uppmärksammat att det förekommer engångsplastprodukter på den svenska marknaden som innehåller polystyren som har expanderats med olika tillverkningsmetoder. Ett förtydligande av omfattningen av förbudet och att det avser flera olika tillverkningsmetoder är därför angeläget, både ur ett miljöperspektiv men även ur ett tillsynsperspektiv med hänsyn till möjligheten att påföra miljöskattavgifter.

Vid överträdelse av förbudet i 12 § engångsproduktsförordningen ska en miljöskattavgift betalas. Naturvårdsverket bedömer att det inte är tillräckligt tydligt att begreppet expanderad polystyren i 12 § engångsproduktsförordningen inrymmer polystyren som har expanderats genom andra tillverkningsmetoder. Vid uttag av miljöskattavgift ska den mildare tolkningen av bestämmelsen ges företräde om det är oklart hur bestämmelsen ska tolkas. Det innebär att Naturvårdsverket inte kan ta ut miljöskattavgifter av den som släpper ut en engångsplastprodukt som är utpekad i 12 § om den expanderats genom andra tillverkningsmetoder. Med det ändringsförslag som Naturvårdsverket föreslår blir förbudet i 12 § tydligt, det vill säga att all polystyren som har expanderats omfattas av förbudet.

Naturvårdsverket bedömer att nackdelarna med föreslagen förändring är få och att den ökade tydligheten är positiv för alla berörda parter. Några av de konsekvenser som Naturvårdsverket lyfter i sin hemställan gäller kostnadsökningar för företagen som idag använder polystyren som expanderats. Denna kostnadsökning av att övergå till andra material kommer att överföras till konsumenterna i form av prisökningar.

Naturvårdsverket föreslår att föreslagen ändring i 12 § träder i kraft den 1 januari 2024.

Ändring i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter Till följd av Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön och i enlighet med principen om att förorenaren betalar, har bestämmelser om nedskräpningsavgifter för vissa engångsprodukter i plast införts i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter. Syftet med avgifterna är att minska den negativa påverkan som nedskräpning av engångsprodukter har på miljön. Aktuella produkter så som exempelvis matlådor för snabbmat, dryckesbehållare, muggar, våtservetter, ballonger och tobaksvaror med filter beläggs därför med nedskräpningsavgift som producenterna ska betala. Naturvårdsverket fördelar merparten av nedskräpningsavgifterna till kommunerna som ersättning för att de städar upp detta skräp. Enligt 28 § 1 ska en kommun redovisa de

kostnader som den har haft för att städa upp avfall som skräpats ned på de platser som kommunen har renhållningsansvar för enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning. Kommunerna har ett ansvar att årligen rapportera uppgifter till Naturvårdsverket som utgör underlag till framtagandet av den totala produktavgiften.

Den årliga nedskräpningsavgiften delas upp i en fast årsavgift och en rörlig avgift (produktavgift) som producenterna ska betala till naturvårdsverket. Storleken på produktavgifterna ska bestämmas genom att kommunernas inrapporterade kostnader fördelas mellan de produktkategorier som omfattas, utifrån produktkategoriernas andel i den skräpmätning som ska genomföras. För att fastställa att kommunernas kostnader inte överstiger de kostnader som är nödvändiga ska Naturvårdsverket genomföra en samhällsekonomisk analys för att kunna bedöma om kommunernas kostnader är för höga i relation till uppnådd miljö- och samhällsnytta och utifrån kostnadseffektiviteten i kommuners verksamhet.

Naturvårdsverket hemställer om ändringar i 10, 13 och 28 §§ i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter. Ändringsförslagen i respektive paragraf står inte för sig själva utan ska ses som ett paketförslag då det finns hänvisningar mellan 28 § och 10 § i nuvarande skrivning. Ändringen i 10 § är en justering av en hänvisning som av Naturvårdsverket anses vara en ren felaktighet. Vidare föreslås att hänvisningen mellan 28 § och 10 § tas bort och att kommunernas rapporteringsskyldighet istället skrivs ut tydligt i 28 §. Samtliga uppgifter som kommunen ska redovisa till Naturvårdsverket kommer då finnas angivna i samma bestämmelse vilket bedöms leda till ökad tydlighet för kommunerna.

Naturvårdsverket ser också ett behov av ändring i 13 § som reglerar hur Naturvårdsverket ska fastställa kommunernas kostnader. Enligt p. 3 ska Naturvårdsverket göra en samhällsekonomisk analys för att bedöma om kommunernas rapporterade kostnader är för höga. Naturvårdsverket menar att en sådan analys inte är möjlig att genomföra givet tillgången på data från kommunerna. De menar vidare att en samhällsekonomisk analys inte heller utgör ett adekvat underlag för att kunna göra den typen av bedömningar. Istället föreslås att Naturvårdsverket ska göra bedömningar utifrån rimlighet.

Naturvårdsverket bedömer att det inte finns några nackdelar med föreslagen förordningsändring. De bedömer också att det kommer att minska kommunernas administrationskostnader kopplat till rapporteringen då ändringen medför större tydlighet i hur och vad som ska rapporteras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för administration i samarbete med avdelning för stadsutveckling, medborgarservice och fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enligt Stockholm stads handlingsplan för minskad spridning av mikroplaster 2020-2024 är nedskräpning, jämte däckslitage, en av de största källorna till mikroplaster i Stockholms miljö. Vidare utgör förpackningar en stor andel av det ökande plastavfallet som plasttillverkningen ger upphov till.

Förvaltningen välkomnar alla åtgärder som kan bidra till att minska miljöpåverkan från olika typer av plaster. Förvaltningen ställer sig därför positiv till Naturvårdsverkets hemställan om ändring i engångsproduktsförordningen då den bidrar till att minska mikroplaster genom att det blir tydligt vilka plaster som omfattas av förbudet i 12 §. Förvaltningen ställer sig även positiv till Naturvårdsverkets hemställan om ändringar i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter då ändringen bidrar till ökad tydlighet om vilka uppgifter kommuner ska redovisa till Naturvårdsverket.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör

Jonas Eliasson
Avdelningschef

Bilagor

1. Följebrev Remiss av Naturvårdsverkets hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter och förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter, dnr KN 2023/03710
2. Remiss av Naturvårdsverkets hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter och förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter, dnr KS 2023/844
3. Hemställan om ändring i förordningen (2021:996) om engångsprodukter, ärendenummer NV-04848-22
4. Hemställan om ändringar i förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter, ärendenummer NV-01441-23

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2023-08-09
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2023-08-09